

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Humanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Dvb. 3. Vtrum bonitas quæ sumitur ex objecto, sit specifica, an generica,
in actibus humanis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

2. In actio-
nibus ma-
lis.

Secundo, In actionibus in alis. Nam actionis homicidij obiectum, est vita hominis; furti, res aliena; adulterij, coniux alterius; sacrilegij, res sacra. Hæc obiecta sunt materia disconueniens, vt actiones illæ humanæ possint in illis exerceri. Non enim vita hominis est materia conueniens, vt talis actio vitæ priuatiua absque legitimâ auctoritate circa eam fiat. Neque res aliena vt auferatur. Neque coniux alterius, vt illa voluptas ex eâ percipiatur. Sed hæc omnia conditionem habent his actionibus repugnantem, ob quam deberent omitti. Quod autem ex his obiectis hæ actiones externæ suam bonitatem vel malitiam trahant, patet; quia quod materia circa quam versantur, est excellentior, eò actus ex genere suo est melior, si materia sit conueniens; vel peior, si non sit conueniens. Vt actus Religionis ex obiecto suo sunt meliores largitione elemosynæ; quia materia est præstantior; illi enim exhibentur Deo, hæc proximo. Homicidium est peius furto; quia materia homicidij, scilicet vita hominis, est præstantior re externa.

D V B I V M II.

Virum bonitas que sumitur ex obiecto, sit prima bonitas moralis in actu?

13

Respondeo, Esse primam, atque adeo maximam infimam.

Probatum ratione D. Thomæ suprâ allata. Confirmatur, Quia si actus consideretur sine ordine ad tale obiectum, non erit bonus vel malus moraliter; sed tantum habebit quamdam bonitatem naturalem, quæ supponitur bonitati & malitiæ morali; vt docet D. Thomas in 2. d. 36. art. 5. vbi dicit, *Primam bonitatem actus esse, quam habet vt procedit ex bona virtute agentis (id est, ex bona natura) & hanc esse communem actibus bonis & malis. Secundam, quam habet ex obiecto. Tertiam, quam habet ex circumstantijs obiecto additis.* Vnde sequitur, bonitatem ex obiecto esse primam bonitatem moralem in actu.

Bonitas quâ habet actus, vt est ex bona virtute agentis, est naturalis & generalis.

14 Medina malo arguit Scotum.

Notandum, Medinam, & alios quosdam Thomistas; hinc accusare & refutare Scotum, quasi in 2. dist. 40. docuerit primam bonitatem moralem actuum sumi ex conuenientia ad suam causam efficientem, quæ est voluntas liberè operans; non autem ex ordine ad obiectum. Sed minimè id sentit Scotus. Ait enim: *Prima ratio bonitatis actus moralis, est ex conuenientia actus ad efficiens, à quo actus dicitur moralis, quia liberè elicitus, & hoc est commune actui bono & malo; neque enim actus est laudabilis aut vituperabilis, nisi sit à voluntate.* Hæc ille. Vbi clarum est, Scotum non tribuere vllam bonitatem moralem actui formaliter ex eo, quod sit à voluntate liberè operante; cum dicat id esse commune actui malo, qui nihil bonitatis moralis habet. Itaque per primam rationem bonitatis, non intelligit aliquam rationem, quæ actus sit formaliter bonus, sed quæ sit prima radix bonitatis & malitiæ in actibus humanis. Libertas enim est prima radix, cur actus sit bonus vel malus moraliter. Nam à libertate habet actus esse morale indifferens ad bonitatem & malitiam. Hæc est mens Scoti.

D V B I V M III.

Virum bonitas que sumitur ex obiecto sit specifica, an generica in actibus humanis?

Respondeo, Certum est bonitatem & malitiam quæ sumitur ex obiecto, esse specificam.

Ratio est; Quia omnes actus intellectus & voluntatis accipiunt suam speciem ex ordine ad obiectum, in quod tendunt; quantumvis hoc obiectum sit generale: ergo si hoc obiectum sit per se bonum vel malum, accipient ex eo bonitatem vel malitiam specificam. Consequentia patet ex dictis. Bonitas enim specifica est, quæ sequitur ex forma tribuente speciem, vel ex eo quod instar formæ se habet; vt est obiectum: similiter malitia specifica. Antecedens Probatum ex communi sententia Philosophorum & Theologorum. Confirmatur exemplis. Intellectio enim entis, veri, boni, substantiæ, accidentis, habet certam speciem infimam; tamen obiecta sunt generalissima. Similiter amor virtutis, propositum bonè viuendi, odium peccati, sunt in certâ specie infimâ, quamuis obiecta sint generalia.

Bonitas que sumitur ex obiecto, est specifica, et si obiectum sit generale, sit generalissimum.

Ab exemplis.

Ratio est, Quia etsi obiecta sint generalia, tamen respectus, ordo, & tendentia ad illa obiecta, quæ est in actu humano, specialis est, atque adeo singularis sicut & actus ipse. Non enim potest aliqua ratio generica existere sine specificâ; nec specifica sine indiuiduâ. Obiecta tamen ipsa possunt obijci intellectui & voluntati, secundum suas rationes genericas præcisâ à rationibus specificis & indiuiduis.

Dices, Si isti actus amor virtutis, odium peccati, &c. habeant bonitatem specificam, ad quam ergo virtutis speciem pertinent?

Respondet Medina, pertinere ad Iustitiam legalem, vel ad Synderesin.

Sed contra. Iustitia legalis respicit bonum commune Reipublicæ; vt docet D. Thomas 2. 2. quæst. 58. art. 6. Sed hi actus non fiunt ob bonum Reipubl. sed ob priuatum. Synderesis autem est habitus intellectus: est enim cognitio habitualis primorum principiorum moralium, vt docet D. Thomas 1. par. q. 79. art. 12. Nos autem hinc quærimus de virtute pertinente ad voluntatem.

Medina malo refert hos actus ad iustitiam legalem.

Respondeo igitur, si isti actus eliciuntur ex affectu erga Deum, erunt actus charitatis. Si autem ex affectu honesti naturalis à recta ratione dictati, ad nullam propriè virtutem pertinent. Vt enim honestum in genere ametur, & peccatum odio habeatur, sufficit naturalis inclinatio voluntatis ad bonum honestum; vt expressè docet D. Tho. infrâ, quæst. 56. art. 6. vbi ait, *Voluntatem non egere virtute ad bonum rationis voluntati proportionatum: hoc tamen intellige de bono rationis considerato in genere: sic enim præscindit ab omnibus difficultatibus quæ occurrunt in executione.* Nam ad bonum rationis applicatum propriè materiæ, voluntas eget virtute; omnis enim difficultas in virtutibus moralibus prouenit ex materia.

Hic

DUBIUM IV.

Quomodo obiectum debet esse volitum ut actus habeat bonitatem vel malitiam ex obiecto?

17

Hic tamen duo sunt aduertenda; Primò, Hos actus potius esse affectus simplices & complacentias, quam efficaces volitiones; quia versantur circa honestum in genere, quod non intenditur efficaciter, nisi in particularibus virtutibus. Vnde non est mirum si naturalis inclinatio ad tales motus sufficiat.

Ad affectus honesti in genere concurrunt virtutes particulares

Secundò, Ad huiusmodi affectus; non solum inclinationem naturalem voluntatis, sed etiam habitus particularium virtutum posse concurrere. Quod etsi à quibusdam negetur, facile tamen probari potest. Primò, à simili; Nam habitualis notitia naturæ specificæ concurret etiam ad cognitionem naturæ genericæ: ergo similiter habitualis affectio ad honestum certæ speciei, inclinatur ad honestum in genere. Secundò, In ratione specificâ continetur ratio generica: ergo quod inclinatur in specificam, inclinatur etiam in genericam. Tertio, Ad effectum honesti supernaturalis v. g. Vt quis velit vivere conuenienter homini Christiano vel Religioso, non sufficit inclinatio naturalis; vt constat ex Scripturis & Concilijs: ergo hæc inclinatio debet iuari aliquo habitu supernaturali. Atqui non est aliquis habitus supernaturalis proprius ad tales actus, sed particulares virtutes infusæ ad eos sufficientiunt: ergo similiter ad effectum naturalem honesti, iuuant virtutes particulares. Itaque causa præcipua cur ad huiusmodi affectus non requiratur aliqua propria virtus, est quòd particulares virtutes ad illos sufficiant.

18

Notandum hic Primò, Caietanum & Mediam in hunc locum, tribuere Scoto, ipsum docuisse in 2. dist. 40. hanc bonitatem & malitiam quæ ex obiecto sumitur, esse genericam: sed nullo modo id est credibile, si quis eius verba expendat. Sic enim ait: *Secunda conditio est ex obiecto; quod si sit conueniens, tunc actus est bonus ex genere, quia est indifferens ad bonitates vteriores, quæ sumuntur ex circumstantijs specialibus: sicut genus est indifferens ad multas differentias post illud.* Idem ipsdem ferè verbis docet D. Thomas in 2. dist. 36. art. 5. & Gabriel in 2. dist. 40. art. 1. vbi non significatur, bonitatem ex obiecto esse genus respectu bonitatis ex circumstantijs, sed solum habere similitudinem cum genere; quia sicut genus contrahitur differentijs, ita bonitas ex obiecto modificatur circumstantijs. Quod ex eo patet, quia bonitas ex circumstantiâ finis, quæ est prima circumstantiarum, secundum Scotum merè per accidens se habet ad bonitatem obiecti. Nam omnino per accidens est bonitati eleëmofynæ, quòd fiat vel ad implendum votum, vel ad satisfactionem peccatorum, vel ad aliquid à Deo impetrandum. Atqui differentia specificâ non se habet ad genus accidentaliter.

Scotus defenditur.

19

Notandum Secundò, Etsi bonitas ex obiecto sit indifferens ad bonitates vteriores, quæ sunt ex circumstantijs, sicut genus est indifferens ad suas differentias; non tamen inde videri acceptum huic modum loquendi, quo bonum ex obiecto vocatur bonum ex genere; sed potius ex eo, quòd nomen generis passim vsurpatur pro specie, vt rectè hoc loco D. Thomas: dicimus enim genus humanum, genus ouium, &c. Vnde idem valent opus bonum vel malum ex genere, ex specie, ex obiecto, ex naturâ suâ, pro eodem accipiuntur.

20

Bonitas obiecti debet esse directè volita.

Respondeo & Dico Primò, Vt actus interior voluntatis sit bonus ex obiecto, non sufficit obiectum esse honestum, sed etiam debet esse volitum, quia honestum, seu propter bonitatem honesti. Colligitur ex Arist. 2. Ethic. cap. 4. vbi docet, *Opus virtutis debere fieri propter bonum virtutis.*

Probatur Primò, Quia velle aliquod bonum v. g. Interesse officio diuino, quia delectabile, aut naturæ commodum, aut vtile seu lucrosam, non est laudabile, nec opus virtutis; idque ideò, quia etiam si velit illud, quod est bonum & honestum, non tamen quia honestum.

Secundò, Quia sicut bonitas in genere est obiectum formale volitionis in genere; ita bonitas honesta est obiectum formale volitionis honestæ: ac proinde vt volitio sit moraliter bona, tendere debet in bonum honestum propter ipsum.

Tertio, Quia bonitas voluntatis consistit in quadam tendentia in bonitatem obiecti: quæ tendentia fieri debet perfectò modo (bonum enim idem est quod perfectum:) atqui non est perfecta tendentia in bonitatem obiecti, nisi in eam tendatur tamquam in rationem formalem obiecti: ergo &c.

21

Malitia non debet esse directè volita.

Dico Secundò, Vt actus interior sit malus ex obiecto, non est necessarium, vt obiectum ametur propter suam malitiam, aut vt malitia aliquo modo directè sit volita; sed sufficit eam esse obiecto ita coniunctam, vt ipsa censetur interpretatiuè volita, quando quis vult obiectum. Verbi gratiâ. Velle actum fornicationis vel adulterij, est malum ex obiecto; & tamen ratio volendi non est turpitudine seu malitia obiecti, sed voluptas, (quæ per se est indifferens, cum etiam in matrimonio reperitur.) Imò peccator vellet omnem illam turpitudinem abesse, & opus esse honestum & laudabile. Quia tamen vult illud opus, cui hîc & nunc talis turpitudine est annexa; vult illud totum vt est: & ita censetur interpretatiuè velle ipsam turpitudinè. Qui enim vult principale, vult accessorium illi annexum.

22

Cur potius bonitas debet esse directè volita, quam malitia?

Dices, Cur potius bonitas obiecti debet esse directè & propter se volita, quam malitia?

Respondeo Primò, Quia bonum est per se appetendum; malum autem non potest per se appeti, sed solum propter bonum, cui concipitur annexum.

Secundò, Quia bonitas actus requirit perfectam tendentiam in obiectum, vt dictum est: ad malitiam autem sufficit quæuis tendentia quantumuis imperfecta; cuius signum est, quod actus qui est ex ignorantia culpabili, sit malus, etiam si malitia obiecti non sit volita nisi imperfectissimo modo. Et ratio est, *Quia bonum ex integra causa dicitur: malum autem ex singulis defectibus.* vt ait Dionysius c. 4. diuin. nom. id est, Vt aliquid sit bonum, requiruntur omnia quæ ad eius perfectionem sunt necessaria. Bonum enim idem est quod perfectum seu completum. Vt verò sit malum, sufficit vel vnus defectus.

I ij

ARTI.